

Tükröt tartani

A Könyvtári Figyelőről

A szaksajtó működtetése a szakma luxusa, mondta egyszer régen Vajda Erik¹. Érthető, hiszen a lapok sokba kerülnek, és nélkülük is lehet élni. Mégsem tudunk olyan szakmát mondani, amelyik ne tartaná presztízis értékűnek, hogy saját folyóiratot, folyóiratokat adjon ki. Nyugodtan kijelenthetjük: a szaksajtó az adott tudományterület szellemi infrastruktúrájának szerves része.²

Mondják azt is, hogy a hazai könyvtáros szakma nem igényel, és nem is tud eltartani annyi országos szaklapot, amennyi jelenleg megjelenik; a szerkesztőségeknek nem szükséges a drága nyomdai előállításal bajlódni, mert a lapok online felülete is tökéletesen elegendő a tájékozódáshoz. Különbösen is, ma már minden a hálón van, modern időket élünk. Hogy a kizárólag elektronikus megjelenésnek ugyanúgy vannak szerkesztési, előállítási, számítástechnikai költségei, mint a nyomtatott füzeteknek, arról nem esik szó.

A jelenleg megjelenő országos könyvtári szaklapok a szakmai érdeklődés és tájékozódás iránti igények széles palettáját elégítik ki. A költséghatékony működésre hivatkozva mindig lehet okot találni átalakításokra, összevonásokra, megszüntetésekre is akár, de ez esetben az igények sokféleségét és a befogadói oldal elvárásait hagyjuk figyelmen kívül.

Tény, hogy a szaklapok önerőből, az előfizetésekből származó bevételeikből nem tudják eltartani magukat, szükségük van egyéb kiegészítő forrásokra: fenntartói, intézményi vagy magánszemélyi segítségére és állami támogatásra. A kulturális szférát is érintő állami támogatások csökkentése e kis terület szaklapjainak élet-halál harcához vezetett. Mindegyik szerkesztőségben születtek ideig-óráig fenntartható, a túlélést lehetővé tevő átmeneti megoldások. E pillanatban egyetlen lapszerkesztő sem tudja, miként alakul folyóiratának következő éve: lesz-e, jut-e támogatás a számok elkészítéséhez, egyáltalán megjelentethető lesz-e a lap. Pedig a szerkesztőknek nem a pénzre, hanem a bemutatásra szánt témákra kellene elsősorban figyelniük.

A közelmúltban készített olvasói felmérésekből³ kiderült, hogy az olvasók tökéletesen ismerik a különböző könyvtári lapok profilját, amelyek közül érdeklődésüknek, szakmai és anyagi helyzetüknek megfelelően válogatnak, és *a visszajelzésekben egyértelművé vált az is, hogy a könyvtári szaksajtó olvasása szakmánk kvalifikált rétege számára meghatározó fontosságú*. Az olvasók igénylik a lapok elektronikus verzióit, és szívesen használják párhuzamosan a lapok nyomtatott és online felületeit. Ugyanakkor létezik egy olyan markáns olvasói réteg,

amelynek tagjai ragaszkodnak a nyomtatott számokhoz, és a lap lemondását fontolgatják, ha a szerkesztőség csak elektronikus olvasást kínálna. Figyeljünk rájuk is!

A *Könyvtári Figyelő*, a *KF*,– amelynek tavaly ünnepeltük a hatvanadik évfolyamát – 1955 óta követi nyomon a hazai és külföldi könyvtári világ történéseit. Ha belelapozunk Pogány György a folyóirat elmúlt hatvan évről készített átfogó elemzésébe,⁴ jól követhetjük, hogy az anyagi, a működési és megjelenetési problémák, valamint a gazdaságosságra való törekvés kezdettől fogva végigkísérte a lap életét. Optimisták lehetünk: a lapnak eddig mindig sikerült túljutnia a nehézségeken.

A *KF* története összefonódott az Országos Széchényi Könyvtárban 1952-ben létrehozott Módszertani osztállyal, majd 1959-től a Könyvtártudományi és Módszertani Központtal, illetve a Könyvtári Intézettel. A folyóirat szerkesztése jelenleg is a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban történik, szerkesztői az osztály munkatársai is egyben, a folyóirat kiadásáért a nemzeti könyvtári főigazgatója szavatol. Hogy lapunk idén is megjelenhetett nyomtatásban, az annak köszönhető, hogy anyaintézményünk, az Országos Széchényi Könyvtár a *KF* kiadójaként a folyóirat hagyományos, nyomtatott közreadása mellett foglalt állást, és ehhez támogatását is adta. A megjelenéshez nagymértékben hozzájárultak lapunk előfizetői is, akik „vették a lapot”, dekódolták a *KF* honlapján, a Katalisten és Facebookon közreadott tájékoztatásainkat, és valóban vették, azaz előfizették a folyóiratot. Köszönet a támogatásért minden előfizetőnknek!

A lap profi-la kisebb-nagyobb módosulásokkal ma is követi a hatvanas évekre kialakított struktúrát: terjedelmének egyik felében hazai szerzők elméleti, elvi-módszertani írásait, közleményeit közöljük, másik felében a külföldi szakirodalomból válogatva adunk tájékoztatást a világban folyó könyvtárszakmai eseményekről, fejlesztésekről és napi gyakorlatról. A lap egyik vonzereje a Könyvtártudományi Szakkönyvtárba járó külföldi folyóiratok közleményeiből készülő, negyedéves áttekintést kínáló referáló rovat, amely 2015-ben ismét a nyomtatott lapszámok szerves részeként jelenik meg. Lapunk másik erőssége, hogy tájékoztatást adunk az OSZK-ban, a Könyvtári Intézetben és a hazai nagykönyvtárakban folyó műhelymunkákról, fejlesztésekről, kutatásokról.

A folyóiratban közölt publikációk igen változatos műfajúak: a hazai könyvtári világról tanulmányok, elemzések, beszámolók, illetve recenziók, rövidebb közlemények készülnek; a külföldi szakirodalomról elsősorban tömörítések, szemlék, fordítások és referátumok.

A lap szakmai munkáját tudós grémium, a tizenegy tagú szerkesztőbizottság segíti. A szerkesztőség és szerkesztőbizottság tagjai az elmúlt években sokat tettek a folyóirat tudományos színvonalának emelése érdekében. Ki kell emelnünk, hogy a nemzetközi és hazai elvárásoknak megfelelően minden megjelenő írás lektoráláson esik át.

A lapban a nemzetközi könyvtári, könyvtártudományi szakmai közéletbe történő bekapcsolódás érdekében valamennyi publikáció angol nyelvű tartalmi összefoglalóval (abstracttal) jelenik meg. A folyóiratot a hazai és nemzetközi könyvtár- és információ-tudományi szakirodalmi adatbázisok mindegyike regisztrálja, így e téren a legismertebb folyóiratok közé sorolható: HUMANUS (Humántudományi Tanulmányok és Cikkek Adatbázis), a Library Literature and Information Science Full Text (EBSCO), a LISA (Library and Information Science Abstracts), a LISTA (Library and Information Science and Technology Abstracts, EBSCO-Host)⁵.

A folyóirat elérhető a <http://ki.oszk.hu> honlapon, továbbá az EPA és MATARKA felületén keresztül is. A *Könyvtári Figyelőt* regisztrálja a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) is.

Évek óta tervezzük folyóiratunk online felületének megújítását, amelyhez eddig kevesnek bizonyultak az anyagi és technikai lehetőségeink, és az időközben elvégzett fejlesztéseknél be kellett érniük a legegyszerűbb, ingyenesen elérhető megoldásokkal. Idén lehetővé vált, hogy a Könyvtári Intézet honlapjának megújításával együtt a folyóirat felületének (struktúrájának, kereshetőségének) fejlesztésére is gondoljunk. Reméljük, rövid időn belül a mobileszközökön való elérhetőségünket is megoldhatjuk.

Lapunk olvasói a hazai tudományos és szakkönyvtárak, a nagyobb közkönyvtárak dolgozói, a felsőoktatási intézmények könyvtárosai, a képzőintézmények oktatói és hallgatói. Fontosnak tartjuk, hogy a pályakezdő fiataloknak és a tudományos munkán dolgozó kollégáinknak is publikációs lehetőséget biztosítsunk, de örömmel fogadjuk a máshonnan érkező szerzőket is.

Hosszú évek óta nem emeltük a folyóirat előfizetési árát, talán ezzel függ össze, hogy előfizetőink száma a lap megjelenése körüli bizonytalanság ellenére is évek óta nagyjából változatlan. 2015-től lehetővé vált az egyes cikkek pdf-változatának megrendelése is. A folyóirat számonként is és csak elektronikus formában is megrendelhető a szerkesztőségtől.

A *Könyvtári Figyelő*ben olvasható írások tükröt tartanak elénk, dokumentálják egy szelét szakmai világunknak; jelzik, hol tartunk, milyen kérdések foglalkoztatnak bennünket, mire vannak, mire nincsenek válaszaink, és visszatükrözik azt is, milyen szakmai felkészültséggel, milyen stílusban kommunikálunk. És hogy milyen lenyomatot hagyunk magunkról a következő generációknak.

JEGYZETEK

1. Vajda Erik (1930–2014) az MKE elnöke volt 1994–1998 között, a Műszaki Könyvtárosok Szekciójának alapítója, továbbá az OMIKK vezető munkatársa.
2. Pogány György: A Könyvtári Figyelő hatvan évfolyama. 1. rész (1955–1968) = Könyvtári Figyelő, 24. (60.) 2014. 3. sz. 331. p. (<http://ki.oszk.hu/kf/2014/10/a-konyvtari-figyelo-hatvan-efolyama>) [2015. 10. 30.]
3. Kovács Katalin: Vélemények a Könyvtári Figyelőről. Egy felmérés eredményei = Könyvtári Figyelő, 23. (59.) 2013. 1. sz. 85–90. p. (<http://ki.oszk.hu/kf/2013/04/velemenyek-a-konyvtari-figyelorol-egy-felmeres-eredmenyei>) [2015. 10. 30.], valamint Jávorka Brigitta – Tóth Máté: Válaszút előtt. Felmérés öt országos könyvtári szakfolyóiratról = Könyvtári Figyelő, 24. (60.) 2014. 3. sz. 317–330. p. (<http://ki.oszk.hu/kf/2014/10/valaszut-elott-felmeres-ot-oroszagos-konyvtari-szakfolyoiratrol>) [2015. 10. 30.]
4. Pogány György: A Könyvtári Figyelő hatvan évfolyama. 2. rész (1969–2014) = Könyvtári Figyelő, 24. (60.) 2014. 4. sz. 493–513. p. (<http://ki.oszk.hu/kf/category/60-efolyam/2014-4-szam/>)
5. Sipos Anna Magdolna – Hajnal Ward Judit: A Könyvtári Figyelő népszerűsítésére alakult könyvtárosok csoportja = 2015. április 10. Facebook, Könyvtárosok dolgozószobája.

Kovács Katalin